

handlede Forhold da vilde være blevet afhjulpet, thi det havde da været naturligt, at man nedfattede Kommissioner, og dette var ogsaa paatenkt i det nævnte Forslag, og der kom, saavidt jeg erindrer, dengang ikke nogenformhelst Indvending derimod fra nogen Side. Naar det skal afgjøres een Gang for alle, saa kan det være naturligt, at man nedfætter Kommissioner til at ordne Forholdet, men naar Ydelsen skal vedvare i længere Tid, er det en anden Sag. Men dette Forslag om en Afløsning af Tienden havde jo ogsaa en mærkelig Skæbne, skjøndt ganske vist ikke den, at man aldeles ikke kunde komme til at forhandle med Ministeren derom. Det har nemlig havt den Skæbne, at den paagældende Minister vel syntes meget stemt for at forbedre Sagen, men at der desuagtet er foregaaet flere Aar, uden at vi have set nogen egentlig Virkning af disse Forberedelser. Jeg skal minde om, at i Samlingen 1872-73 sagde den daværende Indenrigsminister, den nuværende høitærede Konseilspræsident, udtryffeligt (Sp. 1653). „Jeg forpligter mig til at staffe det sammenarbejdede Materiale tilstede og til at overveie, om der fra Regjeringens Standpunkt kan forelægges et Lovforslag derom“. Det Materiale, som her taltes om, var det, som Udvalget havde ønsket, og som Ministeriet ogsaa havde søgt at staffe tilveie gjennem indhentede Dplysninger fra Landets forskellige Egne. Dplysningerne vare vel komne tilstede, men de havde vist sig saa mangelfulde, at Ministeren erklærede, der maatte forhøres nærmere omkring hos Kommuner og Amtstuer for at staffe den fornødne Sikkerhed tilstede, inden der kunde bygges videre paa dem. Denne Bearbejdelse var det, Ministeren forpligtede sig til at lade foretage, og derefter skulde man jo tro, at den virkelig var kommen tilstede, men det, der hidtil er os forelagt, vidner om, at Sagen ganske er i samme ubearbejdede Stilling som dengang, da Ministeren paatog sig denne Forpligtelse. Naar de Herrer ville gjennemse det Brev fra Indenrigsministeren, som er trykt foran Bilaget til Udvalgets Betænkning, ville De finde, at de der givne Dplysninger ere omtalte som i flere Retninger mangelfulde. Der siges ikke noget om, at man har søgt Klarhed og Sikkerhed ved en fornyet Benvendelse til de paagældende Egne; men det indrømmes, at man har maattet gjætte sig til meget, og at det Hele er upaalideligt. Paa saadanne Dplysninger kan et Lovforslag ikke bygges, og det svarer ikke til det Løfte, som den Gang blev givet os. Vi vide meget godt, at naar man indhenter saadanne statistiske Dplysninger, ere de i Almindelighed fra Jørst af meget ufuldkomne, men det kan lykkes efterhaanden ved indhentede nærmere Dplysninger at give dem den Sikkerhed, som de mangle. Dette have vi f. Ex. set gjennemført med Hensyn til Præstelønningsloven, hvor Kirkekommissionen, støttet af Ministeriet, har staffet meget udførlige og vist i det Hele paalidelige Dplysninger angaaende Præste-

tienden og de øvrige Lønningsforhold. Sammenligne vi de Dplysninger med Hensyn til Præstetienden, vi der have faaet, med dem, vi her have, saa vil man finde en Uoverensstemmelse, som jeg ikke formaar at forklare. Det Materiale, vi her have faaet, svarer som sagt paa ingen Maade til de Forventninger, vi havde Grund til at nære efter de Løfter, som bleve givne os i 1873, uagtet der er forløbet saa lang Tid siden, at de maatte kunne være opfyldte. Her savnes, som allerede fremhævet, flere Dplysninger, og det saadanne, som dog bleve begjærede af Udvalget, f. Ex. hvem der eier Tienden, hvilket blev nævnet af det ærede Medlem for Skjellør (Holtstein-Holtsteinborg); her savnes ogsaa Dplysning om, hvorvidt Kvægs- og Smaaredelskstienden, som jo nu skal svares efter Kapitelstættene, er tagen med under de her opførte Tiender eller ikke. Efter en Sammenligning, jeg har anstillet med de tidligere givne Dplysninger om Præstetienden, har jeg nogen Tvivl i saa Henseende; uagtet det ganske vist var Udvalgets Tanke, at ogsaa disse Tiender skulde have været medindbefattede under Dplysningerne, saaledes som man kan se af Betænkningen, som henviser til Loven af 1861 angaaende dette Forhold. Egeledes begjærte vi dengang Dplysninger om et Forhold, som det, skjøndt det ikke hører med til dette Spørgsmaal, kunde være ønskeligt at faae oplyst, nemlig Tiendens Værdi i Handel og Vandel. Der blev sendt Skemaer omkring i Landet angaaende dette Forhold; men vi have ikke endnu faaet meddelt saadanne Dplysninger, der vare af Vigtighed for hint Spørgsmaal. Endnu skal jeg minde om, at den daværende Minister erklærede sig villig til, naar han havde staffet det fornødne Materiale tilveie, da at overveie, hvorvidt en Afløsning kunde komme tilveie gjennem et Regjeringsforslag. Dette Løfte kom paa en saadan Maade, at det f. Ex. bevagede mig til at raade den daværende Forslagsstiller til at tage sit Forslag tilbage, hvad han ogsaa gjorde; men vi have ikke siden set den Forventning opfyldt, som jeg tror deltes af mange Medlemmer af dette Thing, at Ministeren vilde tage Sagen i sin Haand. Jeg frygter, at naar man nu angaaende denne lille Sag idelig henvises til, at det er en Sag, som Ministeriet skal tage i sin Haand, ville vi komme til at staa lige overfor dette lille Forhold som lige overfor det større, at vi ikke faae det ordnet. Derfor maa vi, trods Ministerens Modstand, fremme Sagen, i alt Fald for at det kan blive vitterligt, at det ikke, som det er blevet sagt, er os, der ikke ville Reformere, men at det er hos Regjeringen, de Reformere, der er almindelig Trang til, støde paa en uovervindelig Modstand. Det er i det Hele taget mærkeligt at se de mange Vanskeligheder, der dyriges op, naar man vil røre ved Tiendelovgivningen. Tidligere var det, som bekendt, en given Sag, at Tiendens hele Ydelsesmaade var undergiven Lovgivningsmagten, og